

Prolog

Det skulle kunna ha varit en alldeles vanlig mamma som sitter på ängen med sina barn lekandes omkring sig den här dagen i början av juni år 2006. Men det är det inte.

Det är jag som sitter här och jag är ingen vanlig mamma, för ett av mina barn har dött. Han försvann i flodvågen, den 26 december 2004.

Gösta är död. Gösta är min son. Han var nio år gammal när han dog. Han har en två år äldre bror som heter Julius. Gösta har också en lillasyster som heter Karin, hon är sex år yngre. Gösta var som ett kitt mellan Julius och Karin, han var syskonet i mitten. Han och Julius hade alltid varandra, de stod varandra väldigt nära. Gösta tyckte också om att leka med Karin. Han lekte så fint, gick ner och mötte henne på hennes nivå. Han kunde låta henne segra när de brottades, hon fick vinna i spelen och styra leken.

Det är sen eftermiddag och luften börjar svalna. Trots att jag sitter på en filt, känner jag en aning fukt från marken och en svag doft av gräs tränger fram. Jag drar till mig benen och lägger dem omlott. Min vänstra fot hamnar på höger knä och jag känner hur det drar utefter rumpan. Jag är långt ifrån så mjuk och vig som jag en gång var. Med ansträngning böjer jag mig fram

och betraktar såret vid sidan av höger tå. Trots att det har gått ett och ett halvt år, lyser såret rött och glansigt. Tar jag på det känns det aningen bedövat, ibland kan det sticka. Tiden läker sår, säger man, men hur?

Många barn springer omkring en bit ifrån mig, jag tror att de leker kull. Efter en liten stund urskiljer jag Julius och Karin, som kommer gående en bit vid sidan av de lekande barnen. De går tillsammans. Man skulle nästan kunna tro att de talar med varandra.

Jag blir så glad och varm när jag ser dem komma gående sida vid sida. Mina barn, mina fantastiska barn. Det är tack vare dem som jag kan leva på. De är min styrka. Jag blir också glad därför att jag vill att de ska se varandra och jag vill se en gemenskap dem emellan. Den ser jag nu. Men samtidigt gör det så fruktansvärt ont att se gemenskapen, ett stort hål gapar mitt i den. De ser så aviga ut, en stor pojke och en liten flicka. Julius är ju nästan dubbelt så lång som Karin och de ser så omaka ut!

Där emellan skulle Gösta vara. Bryggan, länken emellan den långa och den korta. Tripp trapp trull.

Nu är Gösta död. Samtidigt känns det som att jag kan skriva det hur många gånger som helst, jag kommer aldrig att kunna acceptera eller förstå det helt och hållet. Ändå visste jag att Gösta var förlorad bara minuter efter att vågen svepte över oss. Jag hejdade mig mitt i hans namn när jag letade efter honom. Hela kroppen sjönk ihop och jag kände att det var slut, att det inte var någon idé att fortsätta ropa hans namn. Var det då han dog?

Dagens avslutningspicknick för sexåringarna i Karins klass är snart slut, de flesta har gått hem.

Jag sitter kvar på filten och ser hur Karin och Julius har börjat leka med de barn som fortfarande är kvar. Bertil sitter på en filt en bit bort och talar med en annan förälder. Jag blickar bortåt och låter tankarna fortsätta att löpa fritt.

Varför är det ingen skillnad mellan att förlora ett ettårigt, ett nioårigt och ett 20-årigt barn? Varför är det lika hemskt?

Jag tror det har att göra med förväntningarna man får när man väntar ett barn. En längtan efter ett nytt liv börjar växa i takt med magen. Man har nio månader på sig att bygga upp drömmar och visioner om detta lilla knyte som sakta växer. I fantasin växer barnet från en liten prick till en livsduglig människa, men där finns också ständigt en oro för att något skulle vara fel eller att något kan hända. Barnet känns så nära, man bär ju det inom sig, men ändå är det så långt borta. Ingen har sett det, ingen vet något om det. Det är ett oskrivet blad.

Kanske att oron släpper när väl barnet är fött? Då kan det skyddas bättre, när man kan hålla det i sina armar och kan se hur det mår.

Redan då, när det fortfarande ligger i magen, ser man barnet framför sig, när första tanden kommer, när det tar sitt första steg. Väldigt avlägset, men ändå, vet man vad man har framför sig. Man tar liksom för givet att man har börjat en resa som kommer att sträcka sig genom hela livet. Under denna färd kommer detta lilla barn att börja skolan, sluta skolan, bli kär, tjata till sig saker, frigöra sig, flytta hemifrån, börja arbeta, kanske bilda egen familj och förhoppningsvis kommer man att få barnbarn.

Förberedelsen att finnas för detta barn, att kunna ge trygghet och kärlek. Att göra sitt allra bästa för att se till att barnet blir lyckligt och får njuta av livet, att det blir starkt och kan stå på stabila egna ben.

Det är som en sträcka som man vet att man har framför sig, när barnet ligger i magen. Den är utstakad och bara att börja följa.

Min utstakade sträcka räckte i nio år, tio månader och sex dagar. Sen tog den slut. Jag hade hunnit med att i verkligheten uppleva

Göstas första tand, första steg, tiden på dagis, skoldebuten.

Resten finns nu bara i min fantasi och dröm om Gösta. Där i finns Göstas student, hans första flickvän. Där finns oron för när han skulle ge sig av för att resa ut i världen. Där finns Gösta som inte förstår varför världen är orättvis, men som andra känner sig förväntansfulla inför om vad den har att erbjuda. Där finns hela hans liv. Vissa av dessa upplevelser fick jag vara med om på riktigt, vissa får jag bara uppleva i fantasin.

Egentligen spelar det ingen roll om han var ett, nio eller tjugu år när han dog. Det är lika hemskt i alla fall. Skillnaden är bara vad jag har fått uppleva i verkligheten och vad jag får uppleva i mina drömmar.

Jag minns Gösta som Lucia, han var två år och det var slutet av november. Barnen skulle börja öva inför det årliga luciafirandet. Barnen fick själva bestämma om de skulle vara tärnor, stjärngossar, lucior eller tomtar. Alla barnen bestämde vad de skulle vara utifrån om de var flickor eller pojkar, men inte Gösta. Han skulle vara Lucia och eftersom han hade vidsynta fröknar var det inget ifrågasättande.

Jag minns Gösta så stolt när han kom inseglandes med sitt långa lucialinne och sin luciakrona med fem tända ljus på huvudet.

Under alla år han gick på dagis var han Lucia.

Gösta var fri redan från början.

Gösta är död, men vad betyder det? Jag vet och förstår att det betyder att jag aldrig mer får se honom. Men jag börjar se att han är borta också ur andra vinklar. Jag försöker betrakta det som har skett lite från ovan. Hur ser tomrummet efter Gösta ut? Vad är det som gör ont? Jag måste titta på orden och upprepa dem högt för mig själv för att tvinga mig att förstå det som är omöjligt att förstå, upprepa dem ännu en gång: Gösta är död. Men det känns snarare som ett självplågeri.

Varför tvinga sig till att upprepa dessa grymma ord, samtidigt

som jag måste leva på? Det är ju en kontradiktion. Om Gösta är död kan jag ju inte leva på, men vad har jag för val? Hur ska jag kunna förhålla mig till det? Det kanske är just att leva på. Varför måste jag då påminna mig om att Gösta är död? Är det för att orden ska trubbas ner, så att de så småningom inte betyder något? Nej, det är det inte, det är för att de överhuvudtaget ska gå in.

Tänk om jag var lite mer som djuren, att jag inte brydde mig så mycket om min avkomma. Som lejonmamman jag för länge sedan såg på ett naturprogram på tv, som lämnade efter sig sin unge med en sticka i tassen. En sticka i tassen, det var tillräckligt för att mamman skulle överge sitt barn.

Lejonmamman gick stigen fram över savannen med sina tre ungar bakom sig. En av ungarna hade börjat halta och från att ha hoppat och skuttat alldeles bakom mamman sackade den nu efter mer och mer. Efter en liten stund låg den inte bara sist, utan kom längre och längre bak. Den satte sig ner en stund och började slicka på tassen medan mamman och de andra ungarna inte så mycket som vände sig om för att se vad som hänt. Den lilla ungen reste sig för att springa ikapp, men den hann bara ta några få steg innan stickan tvingade den att stanna.

Ungen hann aldrig ikapp. Istället ökade avståndet mer och mer. Möjligen kastade mamman någon gång en blick bakom sig innan hon försvann bakom krönet med sina två ungar.

Naturen är grym, man måste vara felfri för att klara sig. Var Gösta fel? Nej, det handlar inte om det. Naturen är inte grym, den bara är. Den tycker inte synd om. Den kräver inte att det måste vara rätt eller fel, för den ser inga konsekvenser, den tar inga konsekvenser. Den värderar inte. Den bara gör. Det är bara vår tolkning av naturen som blir grym för att dess konsekvenser blir grymma för oss.

Det är vi, människor, som tycker synd om, värderar, måste ta konsekvenserna. Lejonmamman lämnade inte sin unge för att

hon var ond eller för att hon inte brydde sig om sin unge. Hon gjorde det för att hon inte hade något val.

Och jag, jag har inte heller något annat val än att gå, att leva på.

Liksom lejonmamman inte kunde rädda sin unge, kunde jag inte rädda Gösta. Och liksom hon måste jag gå vidare med mina två ungar jag har kvar.

DEL 1

2005

Flygresan hem från Singapore

Karin halvligger i sätet bredvid mig och sover. Hon har sparkat av sig filten och ligger med munnen halvt öppen. Jag sätter mig upp i stolen och sträcker ut benen under sätet framför, händerna för jag upp mot nacken och masserar den med fingrarna. Nacken är öm efter nio timmars flygresa. Karins lilla hand har fallit ner på mitt knä och jag greppar tag i den. Den är alldeles lealös, liten och mjuk.

Utanför fönstret har det börjat ljusna och när jag lutar mig över Karin för att titta ut ser jag att det är alldeles vitt av snö och is. Enligt skärmen framför mig ska vi vara framme vid Arlanda en halvtimme senare.

Mer splittrade än så här har vi aldrig varit. Karin och jag högt upp i ett flygplan på väg hem till Stockholm, Bertil kvar i Singapore, Julius i Täby och Gösta så långt bort att vi aldrig kommer nå honom.

Efter en stund vaknar Karin, hon sträcker på sig och ser yrva-
ket på mig. Och så minns hon, hon snor runt och tittar ut.

– Är vi framme snart? Frågar hon ivrigt.

– Ja, svarar jag. Om vi tittar ner kanske vi ser var vi är.

Jag lutar mig åter över Karin och ser ut genom fönstret. I det vita syns nu gröna fläckar, som blir större och större ju längre vi